

SKEPPSÅS KYRKA

INVÄNDIG OMMÅLNING

SKEPPSÅS KYRKA
SKEPPSÅS SOCKEN
MJÖLBY KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

ANITA LÖFGREN EK



Bakgrund

Basfakta om objektet

Beskrivning och historik

Skeppsås kyrka uppfördes sannolikt under 1100-talet och har därefter byggts till både under medeltid och under 1700-talet. Kyrkan består av ett rektangulärt långhus med ett smalare rakslutet kor i öster, sakristia i norr, en rymlig korsarm i söder samt en takryttare över långhusets västra del. Kyrkan är uppförd av kalksten och gråsten och de vita fasaderna är spritputsade med omfattningar i slätputs. Takfallen och takryttaren är spåntäckta och rödtjärade. Kyrkan har två ingångar, dels på västra gaveln och dels på korsarmens södra sida.



Skeppsås kyrka från sydöst.



Kyrkorummet mot öster.

Interiören präglas av olika tidsperioder. Triumfbågen och det smala koret har en tydlig medeltida prägel. Långhuset åtskiljs inte från 1700-talets korsarm på något sätt, utan de bildar ett stort och öppet kyrkorum. Bänkinredning och orgelläktare betonar dock kyrkans långhus. Under 1860- och 1870-talen fick kyrkan en till stora delar ny inredning. Predikstol, altarring, altarupsats, dopfunt och läktarbarriär tillverkades ”af döfstumme artisen” Carl Gustaf Westell. Han fick sin utbildning på Manilla döfstummskola på Djurgården och arbetade sedan åt byggmästarna Nyström mellan åren 1841 och 1885. Det är möjligt att även den öppna bänkinredningen tillkom vid detta tillfälle. I dag förvaras altarringen, altarupsatsen och dopfunten ute i klockboden. I stället används altarskåp och dopfunt från medeltiden och altarringen har ersatts med flyttbara knäfall.

Tidigare kända renoveringsarbeten

-

Kulturhistorisk bedömning

Skeppsås kyrka representerar de medeltida sockenkyrkorna som under 1700-talet byggdes till och om för att rymma en växande församling. Stora delar av kyrkans murverk är från den första byggnadsperioden på 1100-talet och utgör en viktig kunskapskälla om medeltida byggnadsteknik. Det trånga valvförsedda koret har en mycket ålderdomlig karaktär. Kyrkans exteriör med strävpelare, spåntak, takryttaren och de omsorgsfullt utförda fönsterbågarna och portarna ger kyrkobyggnaden en särpräglad utformning.

Interiören präglas i hög grad av olika tidsperioder, men med tyngdpunkt på de förändringar som utfördes i mitten av 1700-talet, som t ex innertaket med sina kraftiga lister, samt på 1860-talet. En stor del av inredningen från 1860-talet tillverkades av hantverkaren Carl Gustaf Westell från Fornåsa och har därigenom även ett lokalthistoriskt värde. Den öppna bänkinredningen är även viktig del av kyrkorummet.

Skeppsås kyrka är skyddad enligt Kulturmiljölagen 4 kap.



Den öppna bänkinredningen är en viktig del av kyrkorummet.

Basfakta om projektet

Fastighetsägare/beställare

Folkungabygdens pastorat, Axel Träffs gata 6, 595 41 Mjölby.

Bidrag

Kyrkoantikvarisk ersättning.

Tillstånd från länsstyrelsen

Tillstånd enligt 4 kap kulturmiljölagen till invändig ommålning i Skeppsås kyrka i beslut daterat 2014-09-05, dnr 433-10371-12.

Tidsperiod

Januari 2015-maj 2015.

Problembild / skadebild

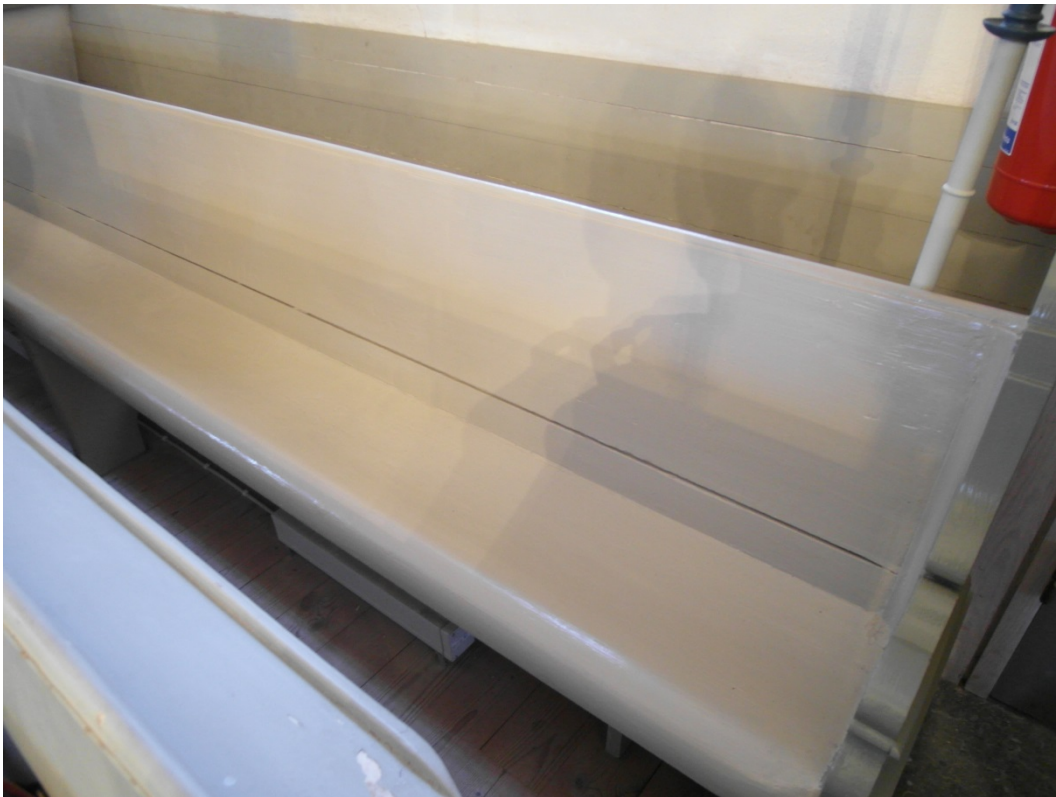
Behov av ommålning av framför allt bänkinredningen.



Skador i bänkarnas målningskikt.

Målsättning med projektet

Efter provmålning av en bänk beslutades en lägre nivå när det gällde färgborttagning än för provbänken. Kulturhistoriskt sett är det viktigt att bevara så mycket som möjligt av tidigare målningskikt och entreprenören bedömde att underlaget till stor del var i gott skick.



Provmålad bänk.

Arbetsbeskrivning

Kortfattad beskrivning ingår i offert från Fribergs Måleri AB, 2015-02-06.

Resultat

Genomförda arbeten

Bänkar och läktarpelare har målats om i befintlig färgsättning. Det innebär en ljusare kulör på bänksits och bänkrygg, samt mörkare bänkgavlar. Även dörren mellan koret och sakristian har målats om och en dörr inne i sakristian har bättringsmålats. Som tillkommande arbete målades överliggaren och nedre listen på läktarbarriären, även de i befintlig kulör. Samtlig målning utfördes med linoljefärg Lasol från Engwall & Claesson.



Östra bänkevarteret i korsarmen.

Uppföljning

Eventuella avvikelser från länsstyrelsens beslut

-



Mot väster.



Bänkgavel och inredning har olika färgsättning.



Sakristiedörren från koret respektive inne från sakristian.

Byggnadshistoriska iakttagelser eller erfarenheter gjorda under arbetet

Det finns spår av den målade ekådring som gjordes 1925.

Godkännande/slutbesiktning

Östergötlands museum kan godkänna utfört arbete ur kulturhistorisk synpunkt.



Bänkarna visade spår av målade ekådring.

Medverkande i projektet

Entreprenörer

Fribergs Måleri AB, Motala.

Antikvarisk medverkan

Östergötlands museum genom antikvarie Anita Löfgren Ek.

Övrigt

Antikvariska kontroller / besiktningar

Besiktning av provmålning 2015-01-09 och slutbesiktning 2015-05-22.

Fotodokumentation

Digital fotodokumentation förvaras på Östergötlands museum. Foto där inget annat anges: Anita Löfgren Ek, Östergötlands museum. 2014.

Källor

Östergötlands länsmuseum. Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift 2005. Skeppsås kyrka.

Övrigt

-

Tekniska uppgifter

Lokal	Skeppsås kyrka
Socken/stad	Skeppsås
Kommun	Mjölby
Län och landskap	Östergötland
Ekonomiska kartans blad	085 63 (8F 6d)
Typ av uppdrag	Antikvarisk medverkan
Öm dnr	362/14
Öm projektnr	510855
Lst dnr	433-10371-12
Uppdragsgivare	Folkungabygdens pastorat
Bidrag	Kyrkoantikvarisk ersättning
Byggnadsantikvarie	Anita Löfgren Ek
Foto	Östergötlands museum
Fältarbetstid	Januari 2015-maj 2015

Ev dokumentationsmaterial förvaras på Östergötlands museum.

RAPPORT 2015:212